

زینک، مفصل کا شہی

زیبایی بدون مرزا!

کاشی : نوعی از خشت تنک باشد که نقاشی کنند و آبگینه ساییده بر روی آن بمالند و بپزند چنانکه شبیه به چینی شود.

لغت نامه دهخدا

به روایت محقق

تزئینات بخش مهمی از معماری اسلامی است که همواره به وسیله آن مفاهیمی فراتر از زیبایی شناسی صرف بیان شده است. مفاهیمی فرهنگی که در خود ریشه های مذهبی، هویتی، تاریخی و سیاسی دارند. مؤلفه های مؤثر در شکل گیری معماری با هویت عبارت است از: بستر زمانی، بستر مکانی، فرهنگ، مذهب، آداب و رسوم و ضوابط هنر بومی. تزئینات در ذیل دسته هنر تعریف میشود. در حقیقت تزئین در معماری تحت تأثیر هنر آن سرزمین که فرهنگ و بستر زمانی و مکانی به آن شکل داده، هویت معماری را تشکیل میدهد. با پیشرفت روز افزون در صنعت کاشی و مطابق مد روز شدن طرح های آن هنوز نقوش هندسی و اسلیمی با رنگ های متفاوت همچنان جذابیت دارد و به شکل مستمر تولید می شوند. نگاهی داریم به آنچه در صنعت کاشی و سرامیک تولید می شود و تاریخچه مواردی از تولیدات این صنعت را مورد بررسی قرار می دهیم.

اولین چیزی که از تاریخ کاشی در ذهن ما ایجاد می شود بناهای مساجد و یا حتی کلیساها می باشد که غالباً با کاشیکاری تزئین شده اند. این مساجد در کجاها هستند؟ آیا فقط در ایران است و یا در سرزمین های اسلامی و یا در اروپا؟

سفر به تاریخ

هنرمفهومی کلی و فراگیر است از نقاشی های درون غارها گرفته تا اثر مونا لیزا همگی سعی و تلاش هنرمندی را نشان میدهد که با مفهومی خاص چه برای امرار معاش و یا حتی زنده مانند چه برای بیان مفهومی سیاسی و اجتماعی اثری خلق کرده اند.

در جایی کاشیکاری به مفهوم محافظت از بنا است و در جایی دیگر به صرف زیبایی و نشان از خلاقیت کاشیکار آن است. می خوام در تاریخ بناهای معروف سفر کنم از ایران به شرق دور و اروپا و جاهای مختلف جهان بروم تا با هنر کاشیکاری و نقوش آن بیشتر آشنا شوم. البته این سفر نیاز به وسیله نقلیه ندارد با سیری در کتاب و اینترنت و پژوهش دیداری با آن ها آشنا خواهیم شد.

اینجا سمرقند است!

سمرقند پیشینه دراز تاریخی و نامی بلند آوازه دارد؛ زیرا از روزگاران گذشته، مهد علم و دانش بوده است. البته سمرقند در عهد باستان به اندازه دوران اسلامی مهم شمرده نمی‌شد، اما پس از ورود اسلام، این شهر نیز مانند بسیاری از شهرهای سرزمین ماوراءالنهر در مسیر رشد و بالندگی قرار گرفت و بزرگان و دانشمندان بسیاری از آن‌جا برخاستند و نامش را در سراسر بلاد اسلامی پراکندند.

سمرقند از دید آثار هنری و معماری، در ناحیه ماوراءالنهر بی‌همتاست. امروزه بر اثر کاوش‌های باستان‌شناسان، آثار فراوانی از این سرزمین به دست می‌آید که هنرمندی مردم آن را نشان می‌دهد. مجموعه «گنجینه جیحون»، یکی از آنها و نماینده بزرگی و شکوه فرهنگ سغدی معماران این سرزمین است که در پدید آوردن بناهای زیبا و شگرف بسیار توانمند بودند. هم‌چنین ساخت ریاط و چاپارخانه‌های زیبا، نمونه‌ای از معماری درخشان این منطقه بود که به دلیل رونق بازرگانی در آن‌جا، بسیار رواج داشت.

پس از ورود اسلام به منطقه نیز هنر معماری این سرزمین رشد و گسترش یافت. مسجدها و مکان‌های مذهبی و آرام‌گاه‌های باشکوه و بزرگ، در دوره‌های بعد سیاحان و دانشمندان بسیاری را به این شهرها می‌کشاند. بیش‌تر این بناها از عصر تیموریان (دوره شکوه و بزرگی سمرقند) بر جای مانده است و سبک دوره تیموری در این شهر تجلی می‌کند. آثاری مانند مسجد بی‌بی خانم، مقبره امیر تیمور گورکانی، مدرسه الغیغیگ و رصدخانه معروف آن، سخن‌گوی هنر معماری درخشان این سرزمینند.

روزگار سامانیان، دوره طلایی بخارا!

بخارا پس از ورود اسلام به این منطقه به یکی از مهم‌ترین مراکز تمدن اسلام بدل شد. این سرزمین در روزگار حکومت سامانیان به اوج رونق خود رسید و در آن زمان، پایتخت قلمرو سامانیان به شمار رفت. بخارا دارای آثار بدیع معماری با سبک و روش معماری ایرانی است و از این دید در جرگه گنجینه‌های ارزشمند و یادگارهای هنری معماران گمنام ایرانی جای می‌گیرد. سازمان علمی - فرهنگی ملل متحد (یونسکو) در ۱۹۹۷ میلادی با توجه به آثار ارزشمند تاریخی بخارا، آن را در فهرست میراث تمدن جهانی گنجانید. بیش از صد اثر معماری یگانه مانند مدرسه های علوم دینی، مسجدها، آرام‌گاه‌ها و کاروانسراهای زیبا در این شهر هست که ظرافت و هنر به کار رفته در آنها، هر بیننده‌ای را جادو می‌کند.

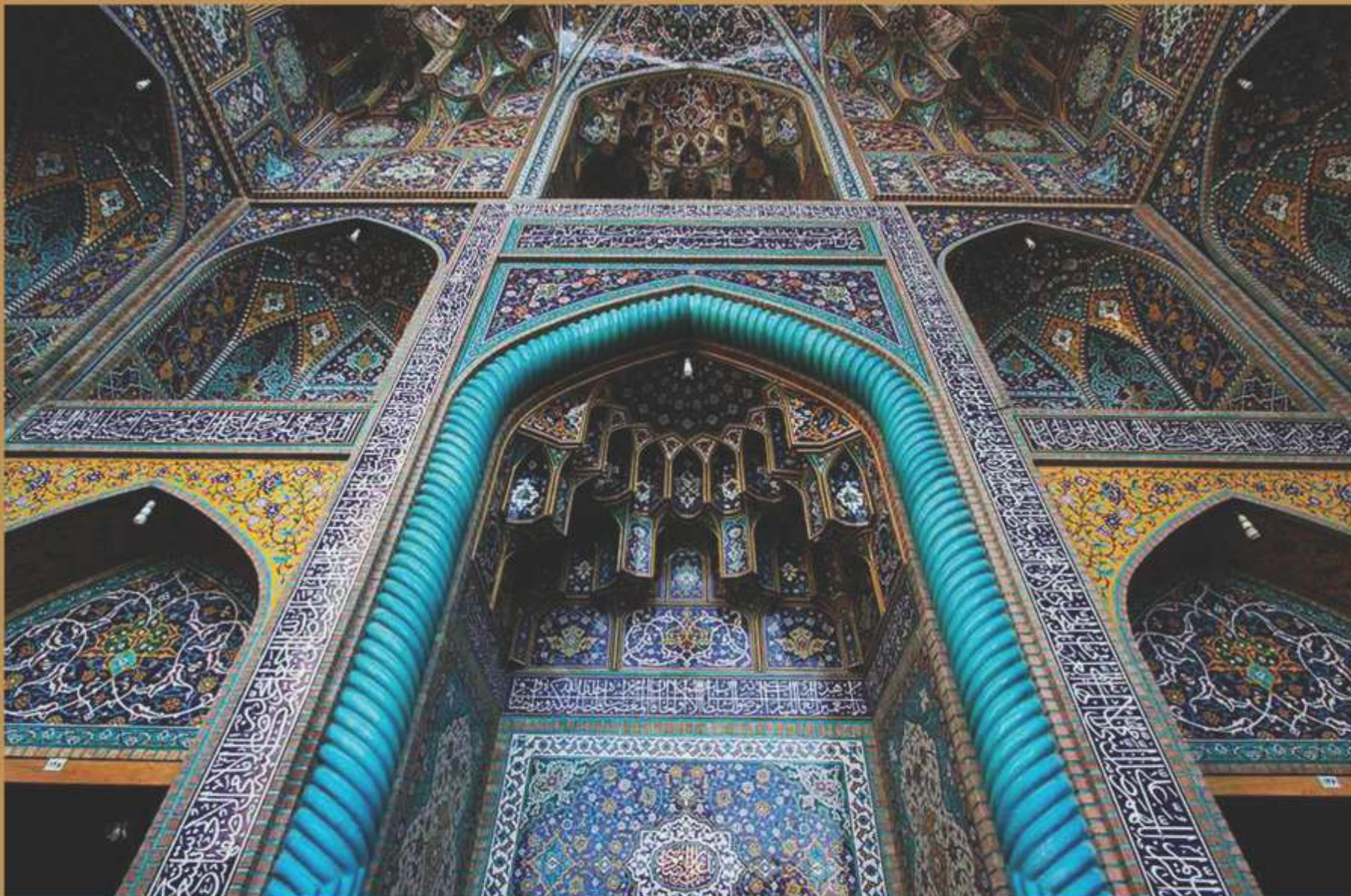

مجلس

مسجد گوهرشاد؛ یادگار همسر شاهرخ تیموری!

هنر نقش پردازی در معماری اسلامی ایران نشان دهنده تمدن، فرهنگ و اعتقادات هنرمند سازنده آن است. این نقوش، نه جانشینی برای موضوعات طبیعی، نه ابداعی از باب بی موضوعی، بلکه تجسم صادقی از آن چیزی است که در باور هنرمند است. مسجد گوهرشاد مسجدی کلاسیک و به سبک مساجد چهار ایوانی به دستور گوهر شاد همسر شاهرخ تیموری ساخته شده است. صحن مسجد تقریباً به شکل مربع و در اطراف آن چهار ایوان بزرگ تاریخی و در فواصل ایوان‌ها هفت شبستان وسیع و شش در ورودی و خروجی است. کاشی کاری و اسلوب معماری مسجد گوهرشاد به قدری ظریف و زیباست که با عنوان شاهکار معماری ایرانی در دوره ی تیموری شهره گشته است. یکی از ویژگی های حائز اهمیت دیگر بنای مسجد گوهرشاد، آرایش بنا است. به جز در زیر نیم گنبد که با گچ سفید پوشیده شده و زیر گنبد که نقاشی شده است، تمام نمای بیرونی با کاشی معرق پوشیده شده است. کتیبه ممتاز و تاریخی بایسنقر (فرزند گوهرشاد) که از بهترین ثلث نویسان عهد تیموری بوده، با زیباترین خطوط ثلث بر پیشانی ایوان مقصوره خودنمایی می کند و تاریخ بنای مسجد بر کاشی معرق، در این کتیبه به چشم می خورد.

چقدر با آثار تاریخی دوران زندیه در شهر شیراز آشنا هستید؟!

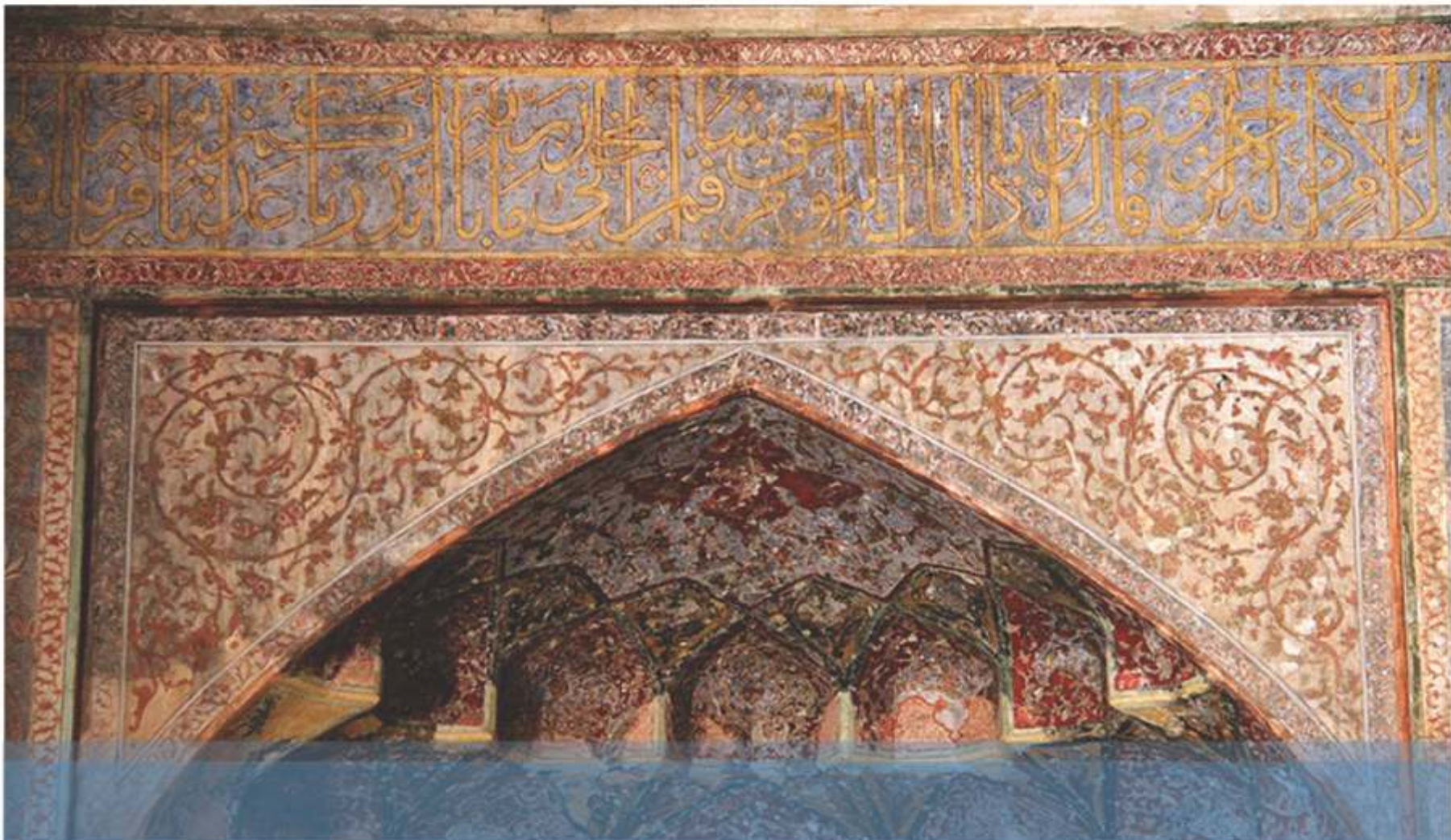
زندیان یا زندیه یا دودمان زند نام سلسله‌ای ایرانی و از طایف هلک از لرهای شمالی بودند. که میان فروپاشی افشاریان تا برآمدن قاجاریه در ازای چهل و شش سال در ایران حکومت می‌کردند. این سلسله به سردمداری کریم خان زند از طایفه زند از سال ۱۱۶۳ هجری قمری در ایران به قدرت رسید.

کریم خان در آغاز یکی از سرلشکران سپاه نادرشاه افشار بود که پس از مرگ نادر با همراهانش بازگشت. او فردی مدبر بود. او را در برخورد با مردمان نیکوترین فرمانروا پس از حمله اعراب به ایران دانسته‌اند. کریم خان خود را وکیل الرعایا نامید و از لقب شاه برهیز کرد. او بطور موقتی ملایر را پایتخت و مقر فرماندهی خود نمود. توانست بر کل ایران مسلط شود و سپس شیراز را پایتخت خود گردانید و در آبادانی آن کوشش نمود. ارگ، بازار، حمام و مسجد وکیل شیراز از کریمخان زند وکیل الرعایا به یادگار مانده است.

نادر شاه افشار یک وطن پرست واقعی بود!

نادرشاه افشار از پادشاهان بزرگ ایرانی که توانست از آب و خاک و آبروی ایرانیان دفاع کند و ایران را در آن زمان به یکی از قدرتمندترین کشورهای جهان برساند. دوران حکومت نادرشاه افشار، دوران پیرالتهابی بود که تماماً به جنگ گذشت. مسلماً در چنین بستری، هنر زمینه های مساعد برای پرورش را نیافت اما تحولاتی در آن پدید آمد که زمینه ساز هنر قاجاریه شد. فقط نقاشی های دیواری بزرگ که احتمالاً رابط میان نمونه های اواخر قرن یازدهم و اواخر قرن دوازدهم هجری در سبک زند و شامل چند پرتره از نادرشاه هستند، موجود است. از مهمترین ویژگی های نقاشی ایران در قرن دوازدهم، زوال و کاهش تذهیب کتب است. هنرمندان به جای تذهیب کتاب، هنر خود را صرف نقاشی رنگ روغن و هر چه بیشتر تزئین اشیاء کوچک را با گل های ساده و نقوش انتزاعی با خمیر کاغذ لاکه یا جویی می کردند.

نقش چهارپیر!

بعد از ورود اسلام به ایران هنر دچار تحولات اساسی و ماندگار شد. دیگر از تصاویر شاهان و نقاشی صورت ها خبری نبود و هنر به سمت نقوش انتزاعی هندسی و گیاهی کشیده شد که البته هر کدام از آن ها معنا و مفهومی عمیق داشتند. مثل نقش ستاره هشت پیر که شکل تکمیل یافته نقش دایره و چلیپا و ستاره است و نماد خورشید در ادوار مکانی و زمانی مختلف در هنر به شکل های متفاوتی آفریده شده است. عدد هشت در جهان بینی زردشتی حضور دارد اما جای چندان وسیعی را اشغال نمی کند. به عنوان مثال چون کیومرث در گذشت به سبب سرشت فلزین داشتن هشت گونه فلز از اندام او پدید آمد: زر، سیم، آهن، روی، ارزیر، سرب، آبگینه و الماس. این نقش به شکل پنج پیر و دوازده پیر و حتی هفتاد و دو پیر هم در بناهای اسلامی دیده میشود. اما گل چهار پیر کمی متفاوت تر است تلفیقی از هند هندسی با نقوش گیاهی.

عدد چهار که در مفهوم فلسفی خود به کمال ماده اشاره دارد، در جهان بینی زردشتی نیز در موارد بسیاری دیده می شود. به عنوان مثال: عناصر چهار گانه ی آب، باد، آتش و خاک. تقسیم حیات یک دوره ی سال به چهار فصل: بهار، تابستان، پاییز و زمستان. گل های چهار پیر به دو صورت گلبرگ های نوک تیز و قلبی شکل در منسوجات ایرانی بخصوص در دوران ساسانی دیده می شوند. در گل های نوک تیز گلبرگ ها در چهار جهت از یک دایره مرکزی بیرون زده اند که گاهی بدون دایره مرکزی و به صورت پیوسته نیز مشاهده می شوند. این نوع نقوش احتمال نشانگر گیاه خاصی نیستند اگر چه گمان می رود که چنین گل هایی به فراوانی در آسیای مرکزی و جنوب غربی وجود داشته است.

از لچک و ترنج تا بهار نارنج !

یکی دیگر از کاربردهای نقوش اسلیمی فرش است . نقوش فرش در بیان اولیه تصویری خود حکایت از نوعی تزئین دارند که باعث ایجاد حسی لطیف و زیبا در آدمی می گردد. اما بسیاری از این نقوش علاوه بر تزئینی بودن حاوی مفاهیمی نمادین هستند که در قالب نقوش زیبایی ارائه میشوند.

زیبایی سحرانگیز رنگ و نقش فرش های سرزمین ایران به گونه ای است که می توان گفت والاترین جایگاه را در میان هنرهای مردمی داراست. حضور و بقای فرش در گذار تاریخ فلات ایران، همواره تجلی گر بخشی از فرهنگ و هنر ساکنان روستاها، شهرها و مردمان عشایر و قبایل آن محسوب می گردد. پراکندگی جغرافیایی این هنر در گذشته و حال قابل توجه و تأمل است. درهریک از مناطق باشیوه و روش خاص خود و با تکیه بر ویژگی های کاربردی فرش ها سعی در خلق زیبایی دارند. برخی از این نقوش از طرح های ساختمان ها و کاشی کاری ها و اشکال هندسی و تزئینی بناها الهام گرفته شده است.

ختایی!

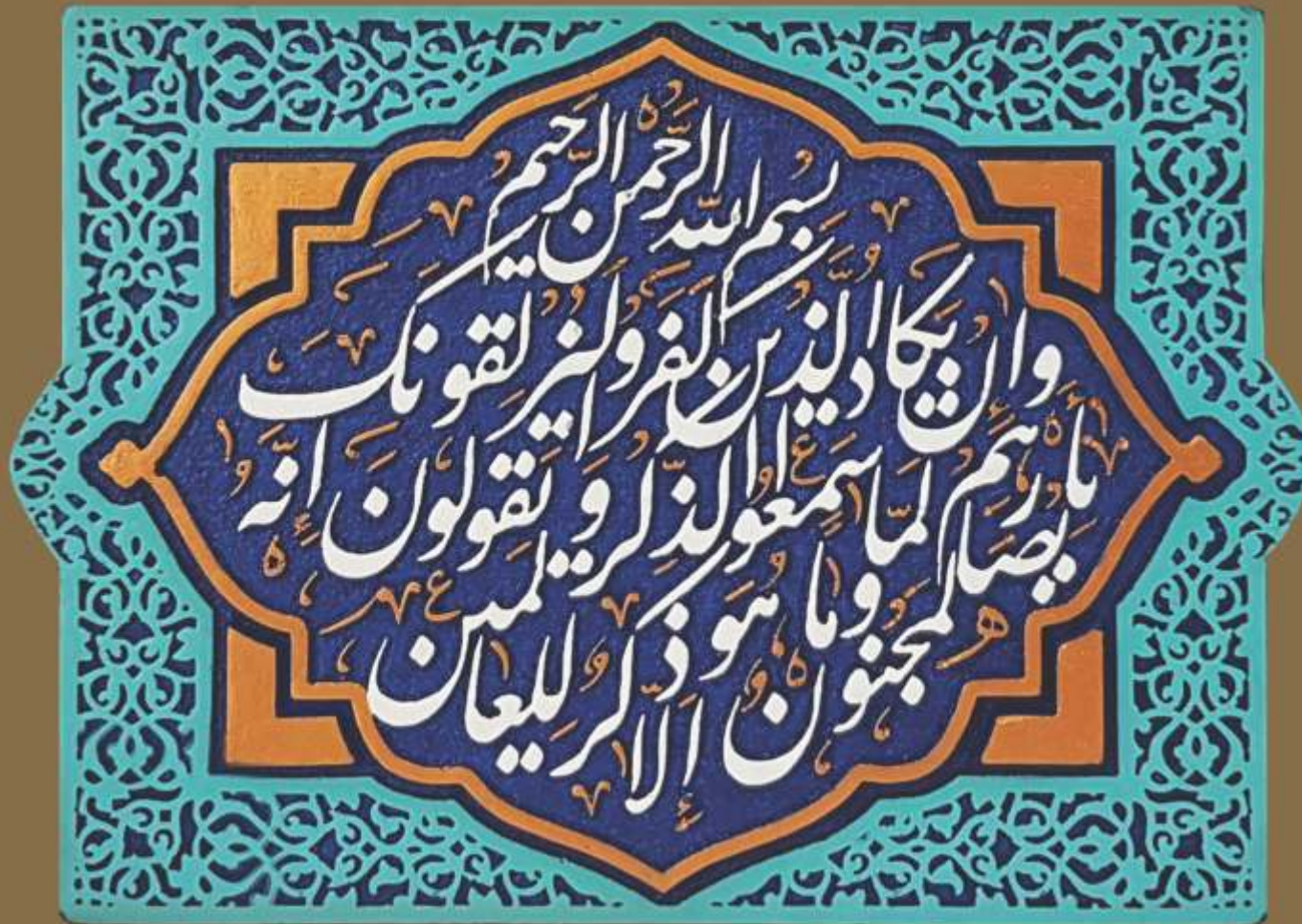
نقوش یا نقشمایه ختایی از سده هفتم هجری جزو آرایه های تزئینی نقاشی ایران در آمد و در کتاب آرایه به نحوی گسترده استفاده شده و به تدریج در کنار اسلیمی و سایر اصول نقاشی ایران به کار رفت و بر اثر گذشت زمان زیبایی و پختگی ویژه ای پیدا کرد. هنرمندان ایرانی از این نقوش بر روی آثار نساجی ، تذهیب نسخه ها ، نگاره ها ، کاشی ها ، قالی ها ، ظروف سفالی ، ظروف فلزی ، سنگ قبرها ، منبت کاری ها و غیره بهره گرفته اند . این کاربرد در دوره صفوی به اوج کمال خود رسید .

هنگامی که شاه عباس اول در اصفهان برای پیشبرد امور تجاری و بازرگانی ایران با ممالک خارجی ۳۳ کارخانه راه انداخت و هر کارخانه را به شغلی اختصاص داد کارخانه یا نقاشخانه و کتابخانه سلطنتی که امور مربوط به هنرها راتحت نظارت داشت در تعامل نزدیک با کارخانه های دیگر از جمله نساجی یا شعر بافی ، قالی بافی و غیره قرار گرفت و نقوش ختایی بیش ترین بهره را در آثار هنری پیش رو می نهاد .

آیا چشم زخم واقعیت دارد؟!

ایرانیان از دیرباز به چشم زخم و تاثیرات مخرب آن در زندگی اعتقاد زیادی داشته اند. ایرانیان این باور را فراتر از یک اعتقاد دینی، می دانند. اما امروزه بسیاری از پژوهشگران، چشم زخم و تاثیرات آن را بر زندگی رد کرده اند. قرآن کریم، مهم ترین منبع مسلمانان برای رجوع و تحقیق درباره یک موضوع است. در این کتاب مقدس اشاره مستقیمی به چشم حسد نشده است.

برخی از مفسران قرآن مجید، آیه "وَإِنْ يَكَادُ" را مربوط به موضوع چشم زخم می دانند. دو دیدگاه در این وجود دارد دیدگاه اول همان دید خرافی به مسئله چشم زخم است که عقلانی هم نیست، این که شخصی بتواند با نگاهش نیرویی را به فرد دیگری منتقل کند و او را چشم بزند را نه عقل و نه علم قبول می کند، اما دیدگاه دوم که عقلانی تر است اینچنین است که گاهی مصلحت خدا بر این است که مصلحت بندهای را در زوال بندهی دیگر بدانند.

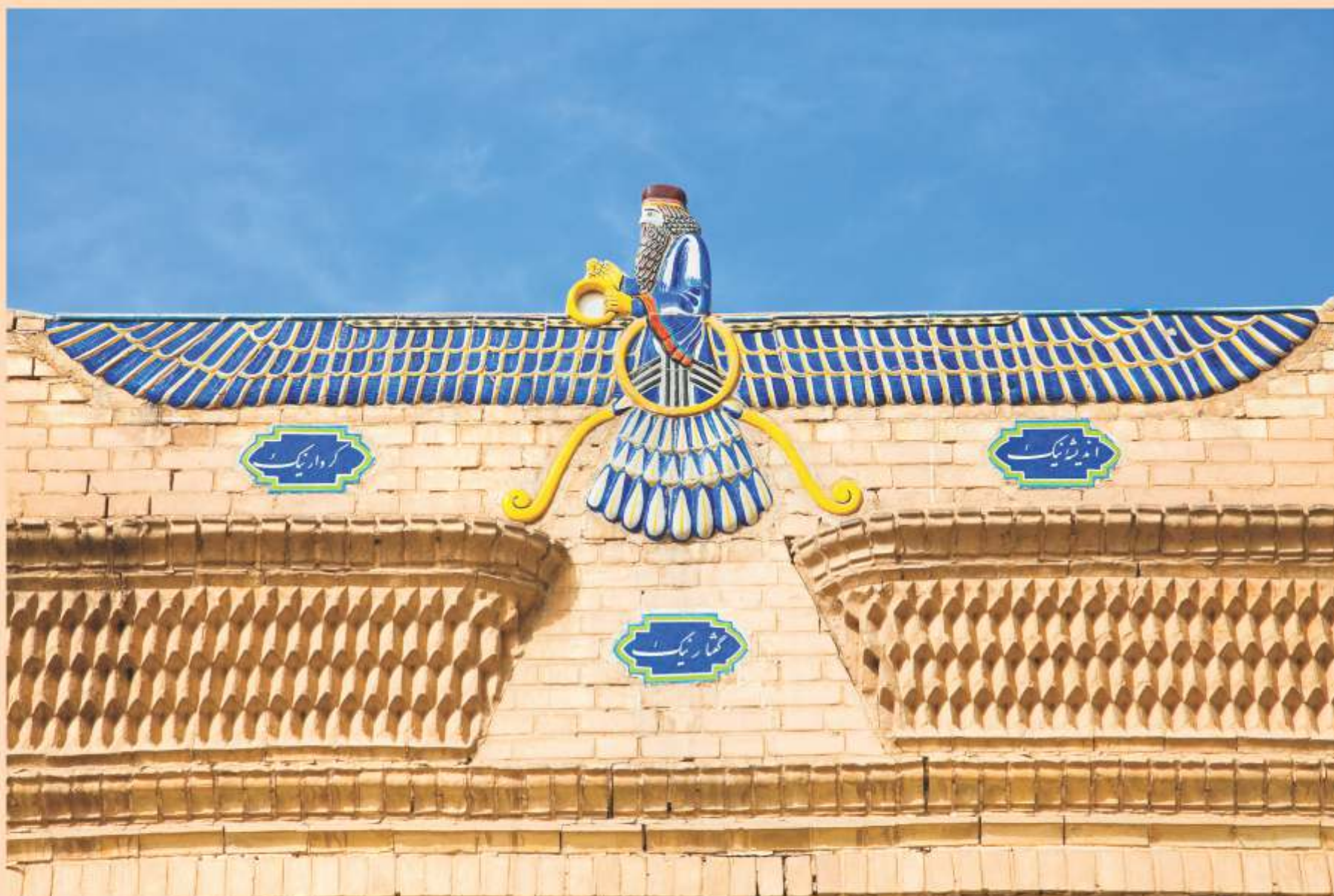
بر همین اساس از گذشته تا به امروز شاهد زینت دادن سردر خانه ها و ساختمان ها با این آیات مقدس هستیم چه آن را خرافه بدانیم چه واقعی. این آیات را بر روی سنگ، سفال و کاشی می نوشتن و بر سر در منازلشان نصب می کردند.

والله اعلم
بما نزلنا من الكتاب
وما كنا لننزله الا بالقرآن
مبين
والله اعلم
بما نزلنا من الكتاب
وما كنا لننزله الا بالقرآن
مبين

والله اعلم
بما نزلنا من الكتاب
وما كنا لننزله الا بالقرآن
مبين
والله اعلم
بما نزلنا من الكتاب
وما كنا لننزله الا بالقرآن
مبين

گفتار نیک، پندار نیک، کردار نیک!

"فروهر" در اصل نام آریایی "روح" در زبان عربی است. نمادی که بر فراز بسیاری از سنگ نبشته های شاهان هخامنشی از جمله در پایتخت باستانی امپراتوری ایران باستان یعنی تخت جمشید بر سر در کاخ ها و تندیس ها حک شده است. این موجودیت مستند با قدمتی حداقل دو هزار و پانصد ساله در طول سده ها و هزاره ها پس از هخامنشیان همچنان برای هم میهنان زرتشتی ما و ایرانیان دوستدار فرهنگ و تمدن باستانی ایران ارزشمند و قابل احترام است.

این نماد کهنسال و ملی ایرانیان در تفکر اساطیری ایران باستان و در باور زردشتیان معنایی اصیل دارد و به شکلی زیبا تعبیر، تعریف و تفسیر می شود. این نماد امروزه نیز در اشکال گوناگون بر بشقاب های نقره ای، کاشی و سنگ ها و در جواهرسازی ها به شکل گردنبند و انگشتر ساخته می شود و از آنجا که بیانگر دوران شکوه و قدرت ایرانیان در عهد باستان و دربرگیرنده ی معانی عمیق اخلاقی است، طرفداران بسیاری دارد.

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

پندار نیکے

گفتار

زیبایی بدون مرز!

میراث فرهنگی، عمری به قدمت عمر بشر دارد و حاصل روح ملت‌ها و دستاورد هنرهای آموخته از نسلی به نسل دیگر است. از این رو میراث فرهنگی به عنوان سفیران فرهنگی یک کشور، موجب تبادل خصوصیات فرهنگی و ویژگی‌های قومی از طریق یک اثر می‌شود و نوعی ارتباط فرهنگی در میان جوامع پدید می‌آورد. امرتات سرام، با هدف ایجاد ارزش افزوده در صنعت کاشی و سرامیک کشور و نیز نشر منابع ملی در حوزه میراث فرهنگی در زمینه کاشی ایرانی بنیان نهاده شده و اقداماتی که در طول فعالیت‌های این خانواده تولیدی و اقتصادی صورت گرفته، بخشی از تاریخ فرهنگی صنعت کاشی و سرامیک کشور ایران را مورد حمایت قرار می‌دهد.

امرتات سرام علاوه بر فعالیت‌های تولیدی و اقتصادی همواره بر اهمیت معرفی پیشینه و ارزش‌های ملی و مذهبی، هنری و تاریخی ایران که تقویت کننده بنیان‌های فرهنگی و اجتماعی هستند واقف بوده است. دمیدن روح معماری ایرانی-اسلامی در ساختمان‌های ایران در اقصی نقاط کشور، باز طراحی و جمع آوری طرح‌های کاشی از دوره ایلخانیان تاکنون و تولید انبوه صنعتی آنان به نحوی که دیگر گذر زمان و هم‌نشینی با باد و باران و گرما و سرما و نور خورشید نتواند گردی بر رخ کاشی‌های طرح‌های اسلیمی بیندازد.

بخشی از فعالیت‌های امرتات سرام در جهت حمایت از میراث فرهنگی ایران می‌باشد.

فرهنگ ایران زمین را می‌توان همچون درخت کهنسالی تصور نمود که پس از هزاره‌های پیوسته تداوم یافته است. یکی از مهم‌ترین اهداف امرتات سرام نمایش این پیوستگی و یکپارچگی ملی و ارائه بخشی از تاریخ، فرهنگ ایران از طریق جمع‌آوری، نگهداری و تولید کاشی و سرامیک با طرح‌های به جای مانده در آثار باستانی می‌باشد.

در طول سالیان اخیر، امرتات سرام مفتخر به کسب نشان استاندارد ملی از موسسه ملی استاندارد ایران و نیز دریافت لوح زرین نشان برند محبوب از نگاه مصرف کنندگان کاشی و سرامیک بوده است. امرتات سرام برای امتداد زیبایی تا آنجا که سهم همه‌ی ما میراثی گرانقدر از فرهنگ و اخلاق باشد تلاش خواهد کرد.

بیش از تمام رنگ هایت رنگ کاشی را...
بیش از تمام لحظه ها وقتی تو باشی را...

روزی زنی درعهد شاه عباس عاشق کرد
سرپنجه های روح یک معمارباشی را

آن وقت شعر و رنگ و موسیقی به هم آمیخت
پوشاند اسلیمی تن عریان کاشی را

حالا دوباره اصفهان آبستن است ای عشق!
تندیس زیبایی که از من می تراشی را

روح مرا سوهان بکش، چکش بزن، بشکن
بیرون بریز از من هواها را حواشی را

حل کن مرا ای عشق! ای تیزاب افسونگر!
ذرات روحم تشنه هستند این تلاشی را

از نغمه ها آوازهای زنده رودت را...
بیش از تمام رنگ هایت رنگ کاشی را

امرتا سرام

کارخانه : یزد، اشکذر، شهرک صنعتی نیکو، بلوار گلدیس کد پستی : ۸۹۴۶۱۸۷۴۱۵
تلفن : ۳۲۷۲۱۵۹۰ (۰۳۵) - ۳۱۹۱ (۰۳۵)
دفتر مرکزی: تهران، بزرگراه رسالت، خیابان بنی هاشم، بن بست شریعت، پلاک ۱، واحد ۳
تلفن: ۲۶۳۰۰۱۹۷ (۰۲۱)

Emertat ceram ,Goldis BIV,Niko industrial,Zone Ashkzar,yazd,Iran

Tel: (+98)35 32 72 15 90-4

Postal code:8946187415

[telegram.me/emertatceram](https://t.me/emertatceram)

[emertatceramtile](https://www.emertatceram.com)

info@emertatceram.com

www.emertatceram.com

